

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

**Kontoret för demokratiska institutioner och
mänskliga rättigheter (ODIHR)**

FINLAND

RIKSDAGSVAL

17 april 2011

Rapport från OSSE/ODIHR:s valmission

Inofficiell översättning

**Warszawa
21 juli 2011**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

I. SAMMANFATTNING	3
II. INLEDNING OCH TACK	4
III. BAKGRUND.....	5
IV. VALSYSTEM.....	5
V. REGELVERK.....	6
A. VALLAGSTIFTNING.....	6
B. RÖSTRÄTT	7
C. RÄTTEN ATT KANDIDERA	7
D. TILLGÅNG FÖR OBSERVATÖRER.....	8
E. DELTAGANDE I PARTIVERKSAMHET	9
VI. VALADMINISTRATION	9
VII. REGISTRERING AV VÄLJARE	10
VIII.REGISTRERING AV POLITISKA PARTIER OCH KANDIDATER.....	11
A. REGISTRERING AV PARTIER.....	11
B. REGISTRERING AV KANDIDATER	12
IX. VALKAMPANJEN.....	12
X. PARTI- OCH KAMPANJFINANSIERING	13
A. PARTISTÖD.....	13
B. BEGRÄNSNINGAR FÖR FINANSIERING OCH UTGIFTER.....	14
C. KRAV PÅ TRANSPARENS.....	14
D. TILLSYN AV FINANSIERINGSKRAVEN	15
XI. MEDIA.....	16
A. MEDIELANDSKAPET.....	16
B. REGELVERK FÖR MEDIA.....	16
C. MEDIEBEVAKNING VID VAL	17
XII. KVINNORS DELTAGANDE.....	18
XIII. MINORITETERS DELTAGANDE.....	19
XIV. KLAGOMÅL OCH ÖVERKLAGANDEN	20
XV. RÖSTNING.....	22
A. FÖRHANDSRÖSTNING	22
B. RÖSTNING PÅ VALDAGEN	23
C. RÄKNING, TABULERING OCH TILLKÄNNAGIVANDE AV RESULTAT	23
BILAGA 1: OFFICIELLT VALRESULTAT	25

RIKSDAGSVALET I FINLAND

17 april 2011

Rapport från OSSE/ODIHR:s valmission

I. SAMMANFATTNING

I enlighet med OSSE-åtagandena har Finlands ständiga representation vid OSSE bjudit in OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (OSSE/ODIHR) att närvara som observatörer vid riksdagsvalet den 17 april 2011. Utifrån rekommendationerna i en behovsbedömning (Needs Assessment Mission, NAM) skickade OSSE/ODIHR en valmission (Election Assessment Mission, EAM) att närvara under valet.

Riksdagsvalet administrerades professionellt och hade högt förtroende bland intressenterna. Valkampanjen var dynamisk och genomfördes med full respekt för de grundläggande friheterna.

Trots att det rättsliga ramverket totalt sett utgör en bra grund för att genomföra demokratiska val finns det möjligheter till ytterligare förbättringar. Bristerna inkluderar överdrivet stränga bestämmelser för militär personal som vill kandidera och organisera sig politiskt. Vidare är möjligheterna att överklaga till en domstol innan valresultatet har tillkännagivits begränsade och denna begränsning inverkar på rättsmedlens effektivitet om det uppstår problem i valet. Även om det rättsliga ramverket föreskriver nationell valobservation planeras inte för internationella valobservatörer och detta är inte helt i linje med åtagandena i OSSE. Trots detta hade EAM-teamet från OSSE/ODIHR i alla avseenden obegränsad och obehindrad tillgång till valprocessen.

Riksdagsledamöterna väljs från 14 valkretsar med flera ledamöter och 1 valkrets med en ledamot. Valkretsarnas storleksskillnader resulterar i att den effektiva röstspärren för att vinna ett mandat varierar mellan olika delar av landet. Diskussioner om att reformera valsystemet, inklusive denna fråga, pågår och den ska uppmärksammas av den tillträdande riksdagen.

Justitieministeriet är den högsta valmyndigheten. Regionala och kommunala valorgan sammansätts enligt ett flerpartisystem av lokala myndigheter. Teamet uttryckte stort förtroende för noggrannheten och omfattningen av rösträttsregistret. Valet genomfördes på ett kompetent sätt med mycket höga förtroendenivåer gällande valadministrationens tillförlitlighet och effektivitet. Ett resultat av detta var att partier, kandidater och organisationer i det civila samhället rapporterade att de inte behövde övervaka processen.

Valkampanjen genomfördes i en öppen atmosfär med respekt för de grundläggande rättigheterna för yttrande-, rörelse- och mötesfrihet. Makten i Finland har under lång tid växlat mellan tre dominerande partier men i detta val utmanades de av Sannfinländarna som presenterade en tydligt egen hållning.

Under dessa val tillämpades för första gången Finlands nyligen antagna lagstiftning om politisk finansiering. Det statliga stödet till riksdagspartierna är omfattande medan partier som inte är representerade i riksdagen inte får stöd. Det nya rättsliga ramverket ger partier och kandidater fortsatt stora friheter i fråga om att samla in pengar och det finns inga utgiftstak. Ytterligare åtgärder kan övervägas för att stärka den nuvarande lagstiftningen,

t.ex. att begränsa kontantgåvor, att kräva information om bidrag före val, att granska valkampanjfinansiering för ej valda kandidater och möjligtvis även ge Statens revisionsverk undersökningsbefogenheter.

Media är varierade och pluralistiska och har extremt hög räckvidd och konsumtion. Omfattningen av valkampanjer är inte reglerat med undantag för begränsade krav för public service. Valinformationen och -täckningen var omfattande i dessa val. Det framfördes dock viss kritik om att partier utanför riksdagen hade begränsade möjligheter att nå ut. För att skapa en livskraftig demokrati kräver detta fortsatta ansträngningar och särskilt av public service.

Enligt normalt förfarande genomförde EAM-teamet från OSSE/ODIHR inte en omfattande och systematisk observation under valdagen. Men under förhandsröstningsperioden och på valdagen besökte delar av teamet ett antal vallokaler. Röstningen rapporterades vara välorganiserad, lugn och ordnad. Förhandsröstande, inklusive de flesta väljare som befann sig utanför landets gränser, togs bort från de tryckta rösträtsregistren som finns tillgängliga på valdagen för att undvika eventuella dubbla röster. Mer omfattande säkerhetsåtgärder för att skydda känsligt material under förhandsröstningsperioden kan övervägas.

II. INLEDNING OCH TACK

Den 16 december 2010 bjöds OSSE/ODIHR in av Finlands ständiga representation vid OSSE att observera riksdagsvalet den 17 april 2011. OSSE/ODIHR åtog sig att genomföra en NAM till Finland mellan den 25 och 27 januari.¹ Baserat på dess rekommendationer genomförde OSSE/ODIHR en EAM mellan den 3 och 20 april.

OSSE/ODIHR:s EAM-team leddes av Hannah Roberts och bestod av en grupp med sju valexperter från OSSE:s medlemsländer. Förutom experterna i Helsingfors innehöll missionen ett regionalt team som reste till Lappland, Åland och Villmanstrand. OSSE/ODIHR:s EAM-team besökte även Tammerfors, Åbo, Borgå, Esbo och Vanda. Enligt normalt förfarande genomförde OSSE/ODIHR:s EAM-team inte en omfattande och systematisk observation under valdagen. Trots detta besökte missionen ett begränsat antal vallokaler i sex kommuner i tre områden i Finland.

OSSE/ODIHR vill tacka utrikesministeriet i Finland för dess hjälp och samarbete med att organisera denna valmission. OSSE/ODIHR vill även tacka justitieministeriet, Statens revisionsverk i Finland, högsta förvaltningsdomstolen, Befolkningsregistercentralen samt representanter för valnämnderna, politiska partier, media, organisationer i civilsamhället, akademiker och andra samtalspartners som tog sig tid att träffa teamet.

OSSE/ODIHR har inte tidigare observerat eller utvärderat val i Finland. Inför parlamentsvalet 2007 genomfördes dock en behovsbedömning i landet.

¹ Se: <http://www.osce.org/odihr/75599>

III. BAKGRUND

Både 1991 och 2000 genomfördes konstitutionella reformer som innebar att maktbefogenheter överfördes och det stärkte riksdagen i förhållande till presidenten. Den finska riksdagen (*Eduskunta*) består av en kammare med 200 ledamöter som väljs för fyra år. Den verkställande makten ligger hos statsrådet. Statsrådet leds av statsministern som väljs av riksdagen och som leder regeringen. Tarja Halonen har varit president sedan 2006. Presidenten väljs i direkta val var sjätte år och fungerar som statschef och överbefälhavare. En person kan väljas till posten högst två gånger i följd.

Det finns en betydande mångfald i politiken och de åtta etablerade riksdagspartierna erbjuder väljarna ett verkligt val. De tre dominerande politiska partierna har traditionellt varit Centern, Samlingspartiet och Finlands Socialdemokratiska Parti. Övriga partier som är representerade i riksdagen är Kristdemokraterna, Gröna förbundet, Vänsterförbundet, Svenska folkpartiet i Finland och Sannfinländarna. Riksdagspartierna har vanligtvis vunnit cirka 98 procent av rösterna.

IV. VALSYSTEM

Riksdagen väljs genom ett system med proportionella regionala listor och utan en lagstiftad röstspärr. Landet är idag uppdelat i 14 valkretsar med flera ledamöter och 1 valkrets med en enda ledamot (Åland).² Lika rösträtt säkerställs genom regelbundna omfördelningar av antalet valbara mandat i valkretsarna med flera ledamöter, i enlighet med antalet registrerade medborgare som är bosatta i valkretsen. Mandatfördelningen görs av statsrådet inför varje riksdagsval utifrån uppgifter i befolkningsdatasystemet.³ Mandatfördelningen ansågs korrekt och betraktades som god av OSSE/ODIHR EAM-teamet.

Kandidater från partier och valmansföreningar kan driva egna valkampanjer eller driva dem i koalitioner. Väljarna röstar på en kandidat i sin valkrets. Även om det nuvarande systemet inte har någon lagstiftad röstspärr som kräver en minsta andel av antalet röster innebär storleksskillnaden mellan valkretsarna att den effektiva spärren för att vinna mandat varierar kraftigt mellan olika delar av landet. Valkretsen Södra Savolax har sex mandat och där var till exempel den effektiva spärren cirka 12 procent i valet 2011. Men i Nylands valkrets som har 35 mandat var spärren cirka 2,5 procent. Även om röstningen är jämlik tenderar det nuvarande systemet att gynna större partier i valkretsar med färre mandat.

Skillnaderna i den effektiva röstspärren har under en tid diskuterats i Finland. För att behålla det nuvarande valsystemet och hantera frågan skulle valkretsarna behöva göras om för att minska skillnaderna mellan antalet mandat i valkretsarna. En sådan omfördelning av valkretsarna har inte genomförts, enligt uppgift på grund av att de nuvarande gränserna vill behållas. Efter arbete av en tvärpolitisk parlamentarisk kommission antog riksdagen den 15 mars 2011 ett förslag om att ändra valsystemet.

² Enligt Finlands grundlag krävs minst 12 och högst 18 valkretsar. Åland, på finska Ahvenanmaa, är en autonom svenskspråkig region i Finland. Åland har rätt till ett mandat i riksdagen oavsett befolkningsmängd.

³ Antalet mandat som tilldelades valkretsarna inför riksdagsvalet 2011 beslutades av statsrådet den 11 november (958/2010).

Förslaget antogs med enkel majoritet, men för att lagen ska kunna träda i kraft måste den godkännas med två tredjedelars majoritet av nästa riksdag.

I det nya systemet skulle de nuvarande valkretsarna behållas men vid mandatfördelningen mellan partierna skulle landet räknas som en enda valkrets (förutom Åland). Mandaten skulle fördelas proportionellt efter område enligt de nationella rösterna för varje rösträttsregister med en kombination av d'Hondt-metoden och Hare-Niemeyer-metoden. Det nya systemet skulle innehålla en nationell treprocentsspärr. Valförbund mellan partier skulle inte längre vara tillåtna i riksdagsvalet. Genom att avskaffa valförbund skulle det bli tydligare vilket parti som gynnas av en lagd röst vid mandatfördelningen, men ett sådant system kan gynna de större partierna.

Det nya systemet med en röstspärr på tre procent⁴ skulle enligt uppgift gynna de nuvarande mindre riksdagspartierna och samtidigt försvåra för nya partier och populära regionala partier att ta sig in i riksdagen. Det skulle bli väldigt svårt för obundna kandidater att klara av treprocentsspärren och detta skulle i praktiken innebära att de *de-facto* uteslöts⁵. Det är viktigt att bevara en effektiv möjlighet för oberoende kandidater att kunna väljas, något som beskrivs i artikel 7.5 i OSSE:s Köpenhamnsdokument.⁶

Det rekommenderas att den föreslagna treprocentsspärren ses över i syfte att bibehålla möjligheten för obundna kandidater att kunna väljas, i linje med åtagandena i OSSE.

V. REGELVERK

A. VALLAGSTIFTNING

Det rättsliga ramverket ger en god grund för demokratiska val. Grundlagen garanterar grundläggande friheter och rättigheter, och definierar vem som har rätt att rösta och vem som kan ställa upp i riksdagsval. Den innehåller regler för att upprätthålla valhemligheten med lika och allmän rösträtt.

Valförfarandena regleras ytterligare i primära rättskällor. Vallagen innehåller detaljerade regler för riksdagsval, presidentval, lokalval och val till Europaparlamentet. Lagen om kandidaters valfinansiering och partilagen reglerar finansieringen för kampanjer och partier. I strafflagen regleras röstningsfusk, förvanskande av valresultat och andra brott mot vallagstiftningen. Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet innehåller allmänna krav om öppenhet i myndigheternas verksamhet och rätten till information. Förordningar om valfrågor kan även utfärdas av justitieministeriet.⁷

⁴ Olika teammedlemmar uttryckte oro för att treprocentsspärren inte hade fullt stöd inom den parlamentariska kommissionen.

⁵ Ändringen i paragraf 108 i vallagen skulle ge oberoende kandidater möjlighet att skapa gemensamma listor vilket skulle öka möjligheterna att klara av treprocentsspärren.

⁶ I artikel 7.5 i Köpenhamnsdokumentet hänvisas till "rätten för medborgare att söka politiska eller offentliga ämbeten, enskilt eller som representanter för politiska partier eller organisationer, utan diskriminering." FN:s kommitté för mänskliga rättigheter, som är det officiella övervakande organet för den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR), har också kommenterat att "rätten för personer att ställa upp i val inte bör begränsas oskäligt genom att kräva att kandidater ska vara medlemmar i partier eller representera specifika partier." Allmän kommentar 25, artikel 17.

⁷ Vallagen, paragraferna 195 och 10. Justitieministeriet rapporterar att man aldrig har utfärdat en förordning och i stället väljer att ge instruktioner och riktlinjer till de andra valmyndigheterna.

Finland har ingen författningsdomstol. Grundlagen och vallagstiftningen tolkas av högsta förvaltningsdomstolen och lägre regionala förvaltningsdomstolar. Grundlagsutskottet i riksdagen ansvarar för att bedöma grundlagsenligheten av lagstiftning. Justitieombudsmannen och justitiekanslern utfärdar icke-bindande yttranden, bland annat om val, som fungerar som vägledning inför framtida beslut.

Finland är part i olika internationella fördrag och andra dokument som innehåller olika nivåer av valskyldigheter. Dessa inkluderar den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR), OSSE:s Köpenhamnsdokument från 1990 och Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter (ECHR). De har undertecknat, men ännu inte ratificerat, FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD).

B. RÖSTRÄTT

Varje finsk medborgare som är 18 år eller äldre på valdagen har rätt att rösta i riksdagsvalet. Det finns inga begränsningar på grund av bosättning, övertygelse, fängelse, psykiska funktionshinder eller andra tillstånd.

Lagstiftningen kräver att det vid varje röstningsställe ska finnas en särskild assistent som kan hjälpa väljare som inte kan rösta själva på grund av funktionshinder. Resekostnader för funktionshindrade till och från röstningsstället kan täckas av staten. Alla röstningsställen var dock inte rullstolsanpassade och inte alla röstningsställen hade speciella valbås.⁸ Även om kandidatlistorna finns tillgängliga i punktskrift finns det inga andra hjälpmedel för att låta blinda rösta själva. Röstförfarandet för blinda personer innehåller för närvarande en osäkerhetsfaktor eftersom de fortfarande är beroende av en assistent för att fylla i röstsedeln. Full efterlevnad har därmed ännu inte uppnåtts med de olika finska och internationella rättsliga dokument som kräver att valhemligheten ska garanteras varje medborgare och ett förbud mot diskriminering på grund av funktionsnedsättningar.⁹

Insatser bör göras för att göra det möjligt att upprätthålla valhemligheten fullt ut för väljare med funktionsnedsättningar i enlighet med OSSE:s Köpenhamnsdokument och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

C. RÄTTEN ATT KANDIDERA

Det rättsliga ramverket innehåller omfattande regler om rätten att kandidera.¹⁰

⁸ Justitieministeriet har utfärdat riktlinjer som kräver att röstningsställen ska vara tillgängliga, men inte alla kommuner har genomfört dessa krav.

⁹ Finlands grundlag, paragraferna 6 och 25, ECHR, artikel 14, Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artiklarna 21 och 39, flera stadgar i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, inklusive artikel 29, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, artikel 25(b) och Köpenhamnsdokumentet, artikel 7.4.

¹⁰ Men paragraf 54 i Finlands grundlag föreskriver att presidenten måste vara en "infödd finsk medborgare". Detta utesluter personer som förvärvat ett finskt medborgarskap och är därför diskriminerande. I den allmänna kommentaren 25 noterar FN:s människorättskommitté att "inga distinktioner är tillåtna mellan medborgarna i åtnjutande av dessa rättigheter på grund av (...) nationellt eller socialt ursprung (...). Distinktioner mellan de som har rätt till medborgarskap från födelsen och de som förvärvat det genom naturalisation kan väcka frågor om förenlighet med artikel 25." I OSSE:s Köpenhamnsdokument krävs vidare respekt för medborgarnas rätt att "söka politiska eller offentliga ämbeten, individuellt eller som representanter för politiska partier eller organisationer, utan diskriminering." Finlands grundlag föreskriver även att: "Alla är lika inför lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av (...) ursprung".

Till riksdagsvalet kan registrerade politiska partier samt grupper av väljare nominera kandidater och det gör oberoende kandidaturer möjliga. Kraven för att kandidera är minimala och vem som helst med rätt att rösta, och som inte är omyndig, är berättigad.¹¹

I grundlagen begränsas dock yrkesmilitärer från att väljas som representanter¹² och detta påverkar mer än 11 000 personer.¹³ FN:s kommitté för mänskliga rättigheter, det övervakande organet i ICCPR, har noterat att ”om det finns rimliga skäl att betrakta vissa valbara ämbeten som oförenliga med specifika positioner (t.ex. rättsväsendet, höga militära befattningar, offentliga ämbeten), ska åtgärder för att undvika eventuella intressekonflikter inte i onödan begränsa de skyddade rättigheterna [i ICCPR, artikel 25]”.¹⁴ Begränsningen att kandidera anger inte heller om ”väljas” avser perioden i en vilken kandidat skulle ta upp befattningen, valperioden eller utnämningen av kandidaturen. Att kräva avsked före nomineringen kan betraktas som ett indirekt hinder av rätten att kandidera.

Det rekommenderas att ompröva den breda begränsningen att kandidera för personer som innehar militära tjänster. Om begränsningen behålls bör den klargöras.

D. TILLGÅNG FÖR OBSERVATÖRER

Representanter för partierna, de gemensamma listorna och valmansföreningar, liksom de med särskilda skriftliga tillstånd från valmyndigheterna, har enligt lag rätt att delta i möten med valadministrationens organ. Justitieministeriet har inte fastställt något system för att hantera tillstånd för observatörer, men enskilda personer kan få tillstånd att observera valen. Lagstiftningen avser dock endast tillgång till möten och omfattar inte alla aspekter i valprocessen. Bristen på uttryckliga rättsliga garantier för internationell och nationell valobservation överensstämmer inte helt med avsikterna i artikel 8 i OSSE:s Köpenhamnsdokument 1990, som anger att ”närvaron av observatörer, både utländska och inhemska, kan förbättra valprocessen.”¹⁵

Rättsliga bestämmelser bör antas som tillåter internationella och nationella observatörer att närvara vid alla stadier av valprocessen för att garantera rättssäkerheten. Ackrediteringssystemet, och observatörsrättigheter och -skyldigheter, bör regleras i sekundärrätten.

¹¹ Finlands grundlag, paragraf 27 för riksdagsvalet. I det här momentet anges även att justitiekanslern, riksdagens justitieombudsman, ledamöterna av den högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen samt riksåklagaren inte kan ställa upp som representanter.

¹² Finlands grundlag, paragraf 27.

¹³ Finlands försvarsmakt angav 2009 i skriften ”Fakta om Försvarsmakten” att militären hade 8 800 personer anställda och gränsbevakningsväsendet 2 575 personer anställda.
http://www.puolustusvoimat.fi/wcm/58926d804fc07da3914af7fa0e27a8ed/facts_about_national_defence_08.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=58926d804fc07da3914af7fa0e27a8ed.

¹⁴ FN:s kommitté för mänskliga rättigheter, allmän kommentar 25 om ”Rätt att delta i den offentliga debatten, rösträtt och rätt till lika tillgång till offentliga tjänster”, artikel 16, se även rekommendationen från Europarådets ministerkommitté CM/Rec(2010)4 av ministerkommittén till medlemsstaterna om mänskliga rättigheter för medlemmar inom det militära försvaret, artiklarna 58 och 59,
http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/hrpolicy/other_committees/DH-DEV-FA_docs/CM_Rec_2010_4_Armed_forces_en.pdf;

OSSE:s uppförandekod om politiska och militära säkerhetsaspekter 1994, artikel 23 att ”varje deltagande stat, samtidigt som de ger de enskilda anställda möjlighet att utöva sina medborgerliga rättigheter, ska se till att dess väpnade styrkor som sådana är politiskt neutrala”, <http://www.osce.org/fsc/41355>.

¹⁵ FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har också sagt att ”röstningsprocessen och rösträkningen bör granskas oberoende och kunna prövas rättsligt eller med motsvarande processer så att väljarna har förtroende för säkerheten i valet och rösträkningen.” Allmän kommentar 25, artikel 20.

OSSE/ODIHR:s EAM-team beviljades tillstånd av justitieministeriet och fick utan begränsningar tillgång till alla aspekter av valprocessen.

E. DELTAGANDE I PARTIVERKSAMHET

Föreningsfriheten föreskrivs i paragraf 13 i grundlagen. Den finska strafflagen begränsar dock militärt anställd personal från att delta i partipolitik.¹⁶ Även om internationell rätt och praxis föreskriver att rimliga begränsningar av föreningsfriheten kan införas för militär personal¹⁷ förefaller kapitel 45 i strafflagen vara orimlig i och med att den föreskriver disciplinära straff för militär personal som deltar i politiska verksamheter.

Det rekommenderas att en översyn genomförs om nödvändigheten av att begränsa militär personal från att delta i politiska partier, med hänvisning till föreningsfriheten som är ett åtagande i artikel 10.3 i OSSE:s Köpenhamnsdokument och i artikel 22 i ICCPR.

VI. VALADMINISTRATION

Valadministrationen genomförde på alla nivåer sina uppgifter på ett välorganiserat, öppet och effektivt sätt. Intressenterna hade högt förtroende för dem. Val har normalt genomförts utan incidenter eller omfattande kontroverser angående processen. Valadministrationen är erfaren, pålitlig och respekterad. Imponerande ansträngningar har gjorts för att maximera möjligheterna att utnyttja rösträtten.

Justitieministeriet är den högsta valmyndigheten. Valavdelningen vid justitieministeriet består av sex anställda som ansvarar för att registrera politiska partier och förvalta valdatasystemet¹⁸ samt för att utveckla och distribuera material som röstsedlar, kandidatlistor och informationsmaterial. Justitieministeriet tillhandahåller även riktlinjer och instruktioner till valmyndigheter på lägre nivåer men saknar befogenheter att bestrida beslut som tas av dessa valmyndigheter.

På lokal nivå finns permanenta valadministrationsorgan som utses för fyra år i taget av regionförvaltningen för att upprätthålla en institutionell kontinuitet. Det finns valkrets nämnder i var och en av de 15 valkretsarna och centralvalnämnder i var och en av de 336 kommunerna.

¹⁶ I kapitel 45 finns angivet att: "Om en krigsman (...) eller en person som tjänstgör i en militär uppgift inom gränsbevakningsväsendet ansluter sig till ett parti eller en förening som bedriver eller klart understöder partipolitisk verksamhet eller underlåter att utträda ur ett parti eller en sådan förening som avses ovan, skall han eller hon för olovlig politisk verksamhet dömas till disciplinstraff.". Strafflagen i Finland, kapitel 45, paragraf 19.

¹⁷ I artikel 22 i ICCPR står att föreningsfriheten "inte ska förhindra lagliga begränsningar för medlemmar av de väpnade styrkorna och polisen i deras utövande av denna rättighet", paragraf 9.4 av PACE-rekommendationen 1742 (2006) säger uttryckligen att föreningsrätten även gäller för medlemmar av de väpnade styrkorna, men paragraf 10.2 i samma rekommendation erkänner möjligheten till rimliga begränsningar för föreningsfriheten.
<http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta06/EREC1742.htm>.

¹⁸ Valdatasystemet är ett omfattande elektroniskt system som ägs av justitieministeriet och som innehåller rösträttsregistret, information om kandidater samt system för att ta emot resultat från valnämnderna och beräkna det nationella valresultatet.

På lägre nivåer består valadministrationen av representanter från flera partier. Representanterna utses på grundval av nomineringar från de registrerade politiska partierna som deltog i föregående riksdagsval. Varje administration består av en ordförande, en vice ordförande, tre ledamöter och ett lämpligt antal suppleanter.

Valkrets nämndernas huvudsakliga uppgift är att behandla kandidatnomineringar och räkna om alla röster. I det finska valsystemet sker en preliminär rösträkning i röstningsställena omedelbart efter att röstningsställena har stängts, och den slutliga rösträkningen sker sedan i de 15 valkrets nämnderna. De 336 centrala valnämnderna i kommunerna ansvarar för huvuddelen av de tekniska förberedelserna, till exempel att utrusta röstningsställena. De kommunala centralvalnämnderna ansvarar främst för de tekniska förberedelserna och hanteringen av dokument under förhandsröstningen.

På valdagen under detta val fanns det sammanlagt 2 361 tillfälliga valnämnder. Nämnderna består av personer som nominerats av partierna och utsetts av respektive kommunstyrelse. Personerna i nämnderna som övervakar förhandsröstningen är dock inte partibundna och de hörs in direkt av de centrala valnämnderna i kommunerna. Postanställda utses normalt att hantera förhandsröstningen vid postkontor.

En rad olika rekryteringsmetoder används för att utse personal och det finns olika nivåer där flera partier är representerade. I glesbefolkade områden kan det vara svårare att åstadkomma en sammansättning med representanter från flera partier och ofta är ett eller två partier dominerande.¹⁹ Även om EAM- teamets samtalsparter i allmänhet uttryckte förtroende för hur dessa nämnder arbetade var några inte helt nöjda med hur utnämningarna hade genomförts. Klagomål gällande utnämningar framförs ibland till förvaltningsdomstolarna, i enlighet med möjligheterna i lagstiftningen.²⁰

Riktlinjer för nomineringarna till valnämnderna kan övervägas för att främja enhetlighet och minimera risken för partiskhet.

Justitieministeriet har gjort omfattande ansträngningar för att informera väljarna och göra information om valet tillgänglig, inklusive webbplatser med omfattande innehåll. Alla förstagångsväljare har fått ett personligt brev, och broschyrer och häften har skickats till skolor för undervisningsändamål. Justitieministeriet har etablerat närvaro i sociala medier, så som Facebook, och där har de haft en rad välbesökta frågestunder. Informationsguider har delats ut på 20 språk. För första gången fanns kandidatlistorna tillgängliga som ljud-CD och i punktskrift för att underlätta för synskadade att själva studera kandidatlistorna i deras område.

VII. REGISTRERING AV VÄLJARE

Rösträttsregistret hämtas från befolkningsdatasystemet. Detta är en centraliserad databas som förvaltas av Befolkningsregistercentralen. Registrering och efterföljande uppdateringar sker passivt, dvs. personer som är röstberättigade upptas automatiskt i rösträttsregistren.

¹⁹ Kandidater får inte arbeta på alla nivåer i valadministrationen utom när de får tillstånd att vara med i valnämnder på grund av brist på personal. Rekryteringen är särskilt svår vid kommunala val med ett stort antal kandidater.

²⁰ Enligt den finska kommunallagen och förvaltningsprocesslagen. Efter att ha fått ett klagomål om sammansättningen av en valkrets nämnd krävde Kuopio förvaltningsdomstol att sammansättningen skulle ändras. Ett annat klagomål inför detta val gällde sammansättningen av en nämnd och klagomålet lämnades in till en domstol i Rovaniemi.

Befolkningsregistercentralen och de 25 magistraten upprätthåller registret och det uppdateras kontinuerligt utifrån uppgifter från medborgare och statliga institutioner.²¹

Rösträttsregistret för riksdagsvalet tas fram genom att filtrera befolkningsdatasystemet efter alla finska medborgare som fyllt 18 år på valdagen. Registret innehåller uppgifter om väljarna som dessa var registrerade i befolkningsdatasystemet 51 dagar före valdagen. Rösträttsregistret lagras sedan i justitieministeriets valdatasystem och görs offentligt så att väljarna kan kontrollera uppgifterna.

Befolkningsregistercentralen skickar ut ett meddelandekort till varje väljare med information om hur och var den röstberättigade kan rösta. Under den 25 dagar långa granskningsperioden kan väljarna granska registret och lämna in klagomål till magistraten eller överklaga till en domstol. Befolkningsregistercentralen informerade OSSE/ODIHR:s EAM-team att endast en anmälan om rättelse lämnades in. Myndigheterna meddelar väljare som påverkas av rättelser som görs under granskningsperioden. Registrering på valdagen är inte tillåtet. Hemlösa medborgare kan hämta meddelandekort vid magistraten och rösta i angivna vallokaler.

Rösträttsregistret stängdes den 5 april, dagen innan förhandsröstningen öppnades. Efter detta datum kunde rättelser endast göras efter beslut av en regional förvaltningsdomstol. Förhandsröstande, inklusive de flesta väljare som befann sig utanför landets gränser, togs bort från de tryckta rösträttsregistren som finns tillgängliga på valdagen för att undvika eventuella dubbla röster. Vid ett fåtal fall fördröjdes hanteringen av uppgifter om medborgare som hade röstat utomlands och dessa situationer hanterades manuellt genom att den förhandsröstandes namn ströks ur registret.

Trots att tiden för att hinna hantera dessa processer var minimal var systemet mycket korrekt och innehöll aktuella uppgifter om väljarna. Alla samtalspartner uttryckte en hög grad av förtroende för rösträttsregistrets korrekthet och omfattning. Mycket få fel rapporterades för rösträttsregistren, inklusive rapporter från interna granskningar. Registret 2011 omfattade totalt 4 387 701 medborgare²², inklusive 227 844 röstberättigade utomlands.

Vid förhandsröstningen användes ett nätverksanslutet elektroniskt rösträttsregister i vallokalerna. Detta innebar att väljarna kunde kontrollera sina valkretsar och rösta vid valfri vallokal i landet före valdagen. På valdagen använde 31 vallokaler det nätverksanslutna elektroniska rösträttsregistret. Testet med ett elektroniskt rösträttsregister fick positiva betyg från de valnämnder som EAM-teamet var i kontakt med och även från justitieministeriet.

VIII. REGISTRERING AV POLITISKA PARTIER OCH KANDIDATER

A. REGISTRERING AV PARTIER

17 politiska partier registrerades inför riksdagsvalet 2011. Registreringen görs av justitieministeriet om partiet har minst 5 000 anhängare som är röstberättigade i riksdagsvalet. Det politiska partiet måste dessutom trygga de demokratiska principerna internt i partiet och ha ett partiprogram. Ett parti som inte får några mandat i två på varandra följande riksdagsval avregistreras men kan ansöka om registrering på nytt.

²¹ Informationen i befolkningsdatasystemet uppdateras med data som samlas in av över 1 000 institutioner, bland annat kommuner, mottagningscentraler, domstolar, sjukhus, barnvårdsavdelningar, församlingar och det nationella fastighetsregistret.

²² Justitieministeriets webbplats, 16 april 2011:
http://192.49.229.35/E2011/e/aanioikeutut/aoik_kokomaa.html.

Avregistreringen kan inte betraktas som förenlig med god praxis, som den till exempel definieras av OSSE och Europarådet i riktlinjerna om förordningar för politiska partier.²³

Det kan övervägas att ta bort bestämmelserna om att avregistrera politiska partier som inte lyckas få mandat i två på varandra följande riksdagsval.

B. REGISTRERING AV KANDIDATER

Kandidater till riksdagsval kan nomineras av antingen registrerade politiska partier eller valmansföreningar utifrån stöd från 100 röstberättigade medborgare i respektive valkrets.²⁴ Gemensamma listor och valförbund kan bildas av både valmansföreningar och partier. Kandidatlistor lämnas till respektive valkretsmyndighet som kontrollerar listorna, bedömer kandidaternas valbarhet och bekräftar eller avvisar nomineringarna. Vallagen ger utrymme för att korrigera ofullständiga nomineringar.

Sammanlagt registrerades 2 315 kandidater. Sjuttiotre procent av kandidaterna nominerades av etablerade riksdagspartier. Alla 17 registrerade politiska partier nominerade kandidater. Dessutom deltog 22 oberoende kandidater i valet.²⁵ Ingen av EAM- teamets samtalspartner uttryckte oro över processen för att registrera kandidater.

IX. VALKAMPANJEN

Valkampanjen är i stort sett oreglerad i Finland med undantag för krav gällande valfinansieringen. Det finns inga angivna tidsperioder för valkampanjen och den kan fortsätta fram till, och även på, valdagen. Enligt en tyst överenskommelse avbröts valkampanjen dagen innan valdagen. Valkampanjen intensifierades efter att kandidaterna hade nominerats och detta skedde ungefär en månad innan valet.

Det förekom konkurrens mellan kandidater på samma listor och vissa kandidater drev egna valkampanjer parallellt med partikampanjerna eftersom systemet använder öppna listor och rösterna läggs på enskilda kandidater.

Kampanjaktiviteterna genomfördes i en öppen atmosfär med respekt för grundläggande yttrande-, rörelse- och mötesfrihet. Valkampanjen var i allmänhet lugn och ansågs vara mer dynamisk än under tidigare år. Allmänhetens stora engagemang kopplades till den ekonomiska krisen och det ökade stödet för Sannfinländarna som enligt uppgift fick mycket av sitt stöd från väljare som var besvikna på de etablerade partierna.

Det skedde en polarisering mellan Sannfinländarna och de andra partierna. Några av de tongivande ämnena var internationella frågor så som krisen i Libyen och den finansiella krisen i Europa, där Sannfinländarna var det mest EU-skeptiska partiet.

²³ I riktlinjerna står att ”i vissa stater där ett politiskt parti inte klarar spärrnivån i ett val så förlorar partiet sin status som registrerat politiskt parti. Denna praxis är långt ifrån perfekt och bör inte ingå i relevant lagstiftning.” Se OSSE/ODIHR:s och Venedigkommissionens riktlinjer om förordningar för politiska partier, artikel 88 http://www.osce.org/files/documents/2/b/77812_0.pdf.

²⁴ Grupper av medborgare registrerade sig med syftet att nominera kandidater som var oberoende av andra kandidater.

²⁵ Statistikcentralen http://tilastokeskus.fi/til/evaa/2011/01/evaa_2011_01_2011-03-22_tie_001_en.html.

Det ökade understödet för Sannfinländarna resulterade i mycket diskussioner i media om deras prioriteringar, och deras potentiella roll i en koalitionsregering spelade även en roll i kampanjen.

Mediebevakningen ansågs påverka kampanjen och EAM- teamets samtalspartner lade stor vikt vid de populära TV-debatterna. Förutom medierapporteringen och reklam var mindre möten den viktigaste kampanjformen, snarare än stora demonstrationer. Affischer och skyltar användes även i stor utsträckning och kommunerna hade anvisat platser för detta, även om detta hade olika effekt i olika delar av landet. Internet var ett allt viktigare medel för att nå ut till väljarna och bland annat användes bloggar, sociala nätverk och onlinediskussioner med kandidater.

X. PARTI- OCH KAMPANJFINANSIERING

Under den senaste valperioden sänkte en rad ekonomiska skandaler förtroendet för de politiska partierna.²⁶ Detta tillsammans med en kritisk rapport från GRECO om den finska partifinansieringen utlöste en omfattande översyn av parti- och valfinansieringslagstiftningen.²⁷ Valfinansieringen regleras av 2009 års lag om kandidaters valfinansiering och i partilagen, senast ändrad i 2010. Den nya lagstiftningen tillämpades för första gången under dessa val och testades därmed fortfarande.

A. PARTISTÖD

I Finland används ett blandat system för den politiska finansieringen där partierna får omfattande offentligt stöd, men även får ta emot privata donationer. Det offentliga stödet baseras på ett årligt beslut av statsrådet och det fördelas mellan samtliga riksdagspartier i förhållande till antalet vunna mandat i det senaste riksdagsvalet.²⁸ Stödet till de etablerade riksdagspartierna är ganska omfattande, men partier utanför riksdagen får inte ta del av det offentliga partistödet.²⁹ Flera av EAM- teamets samtalspartner uttryckte oro för att detta var en nackdel för partierna utanför riksdagen och att det minskade möjligheterna till mångfald och debatt.³⁰

I syfte att främja en levande demokrati kan det övervägas att ge ett begränsat statligt stöd till vissa kategorier av partier utanför riksdagen (till exempel partier som är representerade på kommunal nivå).

²⁶ På Transparency Internationals Corruption Perception Index får Finland normalt 10,00 i poäng och rankas som ett av de två minst korruperade länderna i världen. Under 2009 föll landet till en sjätte plats (Finlands lägsta plats i indexets historia) och detta förklaras delvis av problem med finansieringen inom politiken.

²⁷ Europarådets grupp av stater mot korrupktion. Utvärderingsrapport om öppenhet inom partifinansieringen i Finland. Antagen i Strasbourg, 3–7 december 2007:

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2007\)2_Finland_Two_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2007)2_Finland_Two_EN.pdf)

²⁸ Under 2010 fick partierna sammanlagt ta emot 36 miljoner euro vilket motsvarade 180 000 euro per riksdagsledamot och år. Beslut av statsrådet i Finland den 11 februari 2010.

²⁹ Förslaget om att ändra valsystemet (som väntar på den nya riksdagen) innehåller bestämmelser om offentligt stöd till partier som vinner minst två procent av alla röster (oavsett om de får en plats i riksdagen).

³⁰ Av dessa skäl har olika nationella domstolar i Europa dömt emot att statligt stöd ska vara begränsat till riksdagspartierna. Se till exempel den tyska författningsdomstolen 20 B VerfG 56 av 19 juli 1966, tyska författningsdomstolen av 1968 eller den slovenska författningsdomstolen U-I- 367/96 av 11 mars 1999.

B. BEGRÄNSNINGAR FÖR FINANSIERING OCH UTGIFTER

Kampanjfinansieringen är tvådelad i Finland: partier och kandidater samlar in pengar, genomför sina kampanjer och lämnar in ekonomiska rapporter separat. Kandidater får inga medel direkt från statsbudgeten, men de kan ta emot obegränsade medel från partier, och det finns inga begränsningar om att använda personliga tillgångar eller ta lån. Både kandidater och partier får ta emot bidrag från individer och juridiska personer, inklusive privata företag. Det finns ett tak för dessa bidrag och en donation till ett politiskt parti är begränsad till 30 000 euro per år, och 6 000 euro till en riksdagskandidat för varje val. Däremot kan en privat enskild bidragsgivare donera till valfritt antal partier och kandidater och det finns ingen övre gräns för donationer från privata enskilda bidragsgivare.

Partier får inte ta emot donationer från företag som lyder under en kommun eller statsrådet, eller från institutioner eller stiftelser som regleras av den offentliga rätten. Donationer från anonyma bidragsgivare är inte heller tillåtna. Ett politiskt parti får dock ta emot finansiellt stöd från utländska privatpersoner och juridiska personer som stödjer partiets ideologi.

Det finns ingen övre gräns för kontantdonationer i Finlands lagstiftning. God praxis föreskriver att donationer betalas via bankkonton och kontantdonationer tillåts endast om beloppen är små, eftersom kontanta bidrag är svåra att spåra och försvårar insynen i kampanjfinansieringen.

Det kan övervägas att införa en gräns för kontantdonationer för att bidra till ökad insyn och bättre möjligheter att utkräva ansvar.

Lagstiftningen anger inga utgiftstak för partier eller kandidater. Lokala medier och EAM-teamets samtalspartner uppskattade att vart och ett av de större partierna spenderade 1 000 000–1 500 000 euro i valkampanjen 2011, och att de flesta kandidaterna använde egna resurser i stor omfattning; flera av de mer välkända kandidaterna spenderade över 10 000 euro och till och med så mycket som 50 000 euro.³¹ Nivån på utgifterna ansågs vara på ungefär samma nivå som i riksdagsvalet 2007.³²

C. KRAV PÅ TRANSPARENS

Politiska partier som får offentligt stöd måste årligen lämna in rapporter tillsammans med en rapport från en revisor som utsetts av partiet. Partierna måste även månatligen redovisa donationer, både monetära eller i andra former än pengar, som överstiger 1 500 euro. All sådan rapportering görs omedelbart tillgänglig på en webbplats.

Valda kandidater är skyldiga att lämna in sina rapporter om valfinansieringen inom två månader från det bekräftade valresultatet. Detta krävs inte av kandidater som inte väljs. Både valda kandidater och alla oppositionspartier måste redovisa den sammanlagda valfinansieringen, tillsammans med en lista med kandidaternas egna medel, lån och mottagna donationer.

³¹ *Helsingin Sanomat* den 18 april 2011: <http://www.hs.fi/english/article/Candidates+disclose+campaign+funding+more+eagerly+than+before/1135265498534>.

³² MTV3 den 1 april 2011: <http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/2011/01/1250950/vain-kolme-suurta-puoluetta-aikovat-mainostaa-ennen-vaaleja-tvssa>.

Alla donationer, monetära eller i andra former än pengar, som överstiger 1 500 euro ska redovisas i rapporten. Rapporterna innehåller även uppgifter om de totala valkampanjkostnaderna, tillsammans med en specifikation över utgifter för till exempel olika typer av reklam (radio, tv, tidningar osv.). Däremot delas kostnaderna per post inte upp ytterligare i enskilda utgifter.

Det kan övervägas att se över detaljkraven för de slutliga finansiella rapporterna som lämnas in av politiska partier och kandidater. Mer detaljerade rapporter skulle kunna leda till en ökad insyn och större möjligheter att kontrollera deras riktighet.

Förutom de slutliga rapporterna kan kandidater och partier frivilligt lämna in förhandsredovisningar om deras uppskattade framtida valkampanjfinansiering och utgifter. Dessa rapporter kan när som helst lämnas in och uppdateras under valkampanjen. De publiceras på en webbplats som hanteras av Statens revisionsverk i Finland. Före valdagen hade drygt 40 procent av kandidaterna lämnat in en förhandsredovisning.

Förhandsredovisningen visar dock uppskattningar av framtida utgifter i stället för faktiska insamlade intäkter och utgifter innan rapporten lämnades in. Detta minskar nyttan med rapporterna. Om de även innehöll information om faktiska intäkter och utgifter fram till ett visst datum kunde de kontrolleras av intresserade personer.

Det kan övervägas att kräva att rapporter ska lämnas in i förväg och att dessa ska innehålla uppdaterade uppgifter om intäkter och utgifter. De inlämnade rapporterna skulle kunna kontrolleras av Statens revisionsverk i Finland.

D. TILLSYN AV FINANSIERINGSKRAVEN

Tillsyn av den politiska finansieringen hanteras av justitieministeriet och Statens revisionsverk i Finland. Justitieministeriet har till uppgift att övervaka hur partierna använder de statliga bidragen medan Statens revisionsverk i Finland kontrollerar att partier och kandidater följer bestämmelserna om donationer, redovisning av intäkter och utgifter och rapportering.

Statens revisionsverk i Finland granskar finansieringen för de politiska partierna, men genomför endast en begränsad granskning av kandidaternas valkampanjfinansiering, och endast för de som har blivit invalda. Statens revisionsverk i Finland har även begränsade undersökningsbefogenheter. Verket är beroende av den information som delges av partier och kandidater, och på frivilligt inlämnad information från andra parter.

Det kan övervägas att ge Statens revisionsverk i Finland full befogenhet att granska valkampanjfinansieringen.

Underlåtenhet att följa reglerna kan resultera i att Statens revisionsverk i Finland utdelar ekonomiska sanktioner.³³ Lagstiftningen tillåter även att statsrådet inför sanktioner mot politiska partier genom att minska, avbryta eller återkräva utdelat partistöd. Eftersom en regering, av naturen, är partisk kan detta medföra anklagelser om jäv. Statens revisionsverk i Finland är enligt grundlagen ett oberoende organ och har ett högt förtroende.

Det kan övervägas att överföra beslut om sanktioner på grund av bristande efterlevnad av reglerna om politisk finansiering från statsrådet till ett oberoende och opartiskt organ, t.ex. en domstol eller Statens revisionsverk i Finland.

³³ OSSE/ODIHR:s EAM-team informerades om att inga monetära sanktioner har utdelats.

Detaljerade bestämmelser om sanktioner där lägsta och högsta straff anges skulle också kunna tas fram för att säkerställa att sanktionerna är proportionella och konsekventa.

XI. MEDIA

A. MEDIELANDSKAPET

Medierna i Finland är pluralistiska och mångskiftande. Mediernas verksamheter bygger i stor utsträckning på självreglering och den redaktionella friheten är stor. Det traditionella medielandskapet domineras av starka regionala tidningar och populära statliga och privata rikstäckande TV-kanaler. En majoritet av befolkningen, cirka 86 procent, har Internetanslutning.³⁴ Internet används flitigt för att få tillgång till politisk information och cirka 70 procent av Internetanvändarna läser tidningar på nätet.³⁵ Även om de flesta media är inriktade på den finskspråkiga delen av befolkningen finns det flera TV- och radiokanaler samt tryckta media som erbjuder medieprodukter på svenska. Sociala medier, både globala och lokala, är populära.

Finska medborgare läser mycket tidningar. Nästan 90 procent av befolkningen över 12 år läser minst en dagstidning varje dag.³⁶ Närmare 200 tidningar publiceras i landet och den sammanlagda upplagan är över 1 500 000 exemplar per dag.³⁷ *Helsingin Sanomat* är den populäraste dagstidningen och en av få tidningar som distribueras i hela landet.

Det finns 34 licensierade TV-kanaler och 60 licensierade radiokanaler i Finland.³⁸ Det nationella TV-bolaget YLE (*Yleisradio*) har fyra nationella TV-kanaler och sex radiokanaler. Den största delen av utbudet hos YLE är på finska men det finns även omfattande sändningar på svenska och även några program på samiska. YLE:s verksamhet finansieras i huvudsak genom licensavgifter från medborgarna. Reklam är förbjudet på YLE:s kanaler enligt lagen om Rundradion Ab. Bland privata programföretag är TV MTV3 och *Radio Nova* de populäraste rikstäckande medierna och de har omfattande informativa program.

B. REGELVERK FÖR MEDIA

Yttrandefriheten och rätten om tillgång till information är inskriven i grundlagen. Annan viktig medierelaterad lagstiftning är lagen om yttrandefrihet i masskommunikation som reglerar publikationer och innehåller villkor för rätten till genmäle och rättelse, och lagen om televisions- och radioverksamheten som reglerar kvoter i TV-program.³⁹

I lagen om Rundradion Ab hanteras endast organisatoriska strukturer vid det statliga programföretaget och här föreskrivs arten och omfattningen av public service-programmen. YLE:s uppdrag kräver att de ska ”stödja demokratin och enskildas möjlighet att påverka, genom att tillhandahålla ett mångsidigt utbud av fakta, åsikter och diskussioner samt en möjlighet till växelverkan”.⁴⁰

³⁴ Statistikcentralen (Tilastokeskus), rapport från 2010, http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2010/sutivi_2010_2010-10-26_fi.pdf.

³⁵ Statistikcentralen, http://www.stat.fi/til/sutivi/2008/sutivi_2008_2009-04-27_tie_002_en.html.

³⁶ <http://www.finland.fi/Public/default.aspx?contentid=162833&nodeid=41808&culture=en-US>.

³⁷ Tidningarnas förbund (Sanomalehtien Liitto) 2009, http://www.sanomalehdet.fi/files/1419/levikit_2009.pdf.

³⁸ Kommunikationsverket 2011. http://www.ficora.fi/attachments/suomimq/5xam7PDL3/Markkinakatsaus_1_2011.pdf.

³⁹ Relaterat till EU-direktivet ”Television utan gränser”.

Lagstiftningen reglerar inte specifikt hur mycket utrymme konkurrerande politiska kandidater ska ges i media. Principerna för behandlingen av politiska partier av statliga institutioner (inklusive YLE) regleras i partilagen, enligt vilken statliga institutioner ”ska behandla alla partier lika”.⁴¹ Lagen ger även YLE rätten att ”beakta programmässiga synpunkter” i fråga om utbudet. Några av de kriterier som ingår i riktlinjerna för hur YLE låter politiska partier komma till tals i valsändningarna är: partistorlek, riksdagsstatus och tittarintresse.

Mediernas bevakning av valkampanjen regleras inte i lagstiftning och det finns ingen period som behöver vara fri från valkampanjinformation. Det saknas även regler för att publicera opinionsundersökningar och för hantering av betald reklam i media. Både utsända media och tryckta media verkar dock följa god praxis för valtäckning, inom ovan nämnda områden, som är baserad på självreglering och som bland annat innehåller ett förbud mot att publicera opinionsundersökningar på kvällen innan valdagen, inget valkampanjmaterial på valdagen och respekt för att behandla partierna lika vad gäller villkoren för betald reklam i media.

Kommunikationsverket är det kontrollorgan som övervakar hur media följer medielagstiftningen och då i synnerhet lagen om televisions- och radioverksamhet, och verket utfärdar även sändningslicenserna. Opinionsnämnden för massmedier är ett självreglerande organ för sändnings- och medieinnehåll och respekt för god journalistisk sed som etablerades 1968 av förläggare och journalister. Även om nämnden saknar rättsliga befogenheter väger deras beslut tungt och de publiceras i media. Under 2010 togs 246 anmälningar emot och 33 procent av dessa resulterade i fällande beslut. Ett mycket begränsat antal klagomål (ett eller två om året) lämnas in i samband med bevakning av politiska kandidater. Nämnden informerade OSSE/ODIHR:s EAM-team att de hade fått in ett klagomål som var relaterat till valet 2011 men att detta avfärdades som utan grund.⁴²

C. MEDIEBEVAKNING VID VAL

Via media hade väljarna tillgång till ett brett utbud av information om de politiska kandidaterna och de kunde därmed ta välinformerade beslut. Nyhetsmedia bevakade valet omfattande och organiserade debatter så att väljarna kunde jämföra kandidaterna. Valbevakningen i nationella media bestod av presentationer av partiplattformar och -kampanjer, medan regionala tidningar innehöll mer tillgänglig information om de olika kandidaterna. Även om sociala nätverk användes i kampanjerna och som källor till politisk information var de traditionella tryckta medierna och etermedierna de dominerande informationskanalerna. Partier och kandidater hade inga problem att göra reklam för sina valkampanjer.

Mediebevakningen koncentrerades i allmänhet på partierna i den avgående riksdagen. YLE:s sändningar i TV och radio upplät omfattande sändningstid åt valdebatter och intervjuer med representanter för de åtta riksdagspartierna.⁴³

⁴⁰ Lagen om Rundradion Ab, paragraf 7.

⁴¹ Partilagen, paragraf 10.

⁴² Detaljerna i ärendet var inte tillgängliga när OSSE/ODIHR:s EAM-team lämnade Finland.

⁴³ Varje parti som var representerat i riksdagen gavs plats i två debatter: Valstarten (7 mars) och den stora valdebatten (14 april), båda vara 110 minuter långa. Partiledaren och partisekreteraren för varje riksdagsrepresenterat parti fick även 20 minuter i valsändningarna i YLE:s finskspråkiga radio och extra tid gavs till partierna för sändningar på svenska i TV och radio.

De fyra politiska partierna med det största stödet enligt opinionsmätningarna fick ytterligare tid i en särskild valdebatt. De fyra var de tre traditionellt starkaste partierna med flest mandat i riksdagen och Sannfinländarna. Sannfinländarnas ökade popularitet i bland annat opinionsundersökningar spelade en viktig roll i att påverka mediebevakningen under perioden före valet. Inför valet organiserades en separat TV-debatt med nio partier som stod utanför riksdagen och YLE radio sände en intervju med var och en av ledarna för dessa partier.⁴⁴

MTV3 visade flera valprogram, bland annat debatter, med inriktning på riksdagspartierna. Bland partierna som presenterades i kanalens intervjuprogram gav MTV3 även utrymme åt de fyra partier utanför riksdagen som fick det största antalet röster under det förra riksdagsvalet.

Flera aktörer inom media presenterade ”kandidattest” (*Vaalikoneet*) på sina webbplatser och dessa användes av ett stort antal väljare.⁴⁵ Dessa webbplatser innehöll politisk information, till exempel kommentarer i flera politiska frågor från kandidaterna, och de var avsedda att ge väljarna råd om vilka kandidaters eller partiers plattformar som bäst överensstämde med deras åsikter. Partierna utanför riksdagen gavs lika möjligheter att presentera sina kampanjplattformar, oavsett storlek eller popularitet. Även om det är oklart hur dessa webbplatser påverkar väljarnas beslut ökade de tillgången på information och hjälpte partier och kandidater att nå ut på mer jämbördiga nivåer.

Partier utan mandat i riksdagen uttryckte sitt missnöje till OSSE/ODIHR:s EAM-team om den begränsade tillgång till media och svårigheterna med att få möjlighet att presentera sina plattformar. Det framfördes även klagomål om utformningen av valdebatterna i YLE eftersom de inte tillät partier utan mandat i riksdagen att diskutera med partierna i riksdagen. Representanter från media som OSSE/ODIHR:s EAM-team talade med hänvisade till kriterier som partistorlek eller riksdagsposition, att ge väljarna tillräcklig med information om de viktigaste politiska aktörerna och behovet av att behålla publikens intresse. Samtidigt erkände många representanter för media hur viktigt det var att offentliga medier gav alla partier, även de med mindre stöd, tillräckligt utrymme och en rimlig möjlighet att framföra sina synpunkter, särskilt under en valkampanj.

I linje med public service-uppdraget och för att främja en levande demokrati bör YLE fortsätta att vidareutveckla formerna för en rättvis och icke-diskriminerande tillgång för alla politiska partier som ställer upp i valet och även ge mindre och nya partier tillräckligt utrymme för att presentera sina synpunkter.

XII. KVINNORS DELTAGANDE

1986 ratificerade Finland konventionen om avskaffande av all slags diskriminering mot kvinnor. Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män fastställer att minst 40 procent av respektive kön ska vara representerat i offentligt utnämnda kommittéer och nämnder, och lagen föreskriver åtgärder för att förebygga diskriminering och förbättra kvinnornas ställning.

⁴⁴ Ledare för partier utanför riksdagen intervjuades i 20-minuters program, två per program.

⁴⁵ YLE:s ”vaalikoneet” lanserades den 18 mars och hade sammanlagt 1,2 miljoner användare. Ett liknande antal användare besökte MTV3:s ”vaalikoneet” som lanserades den 22 januari. Helsingin Sanomats ”vaalikoneet” lanserades den 18 mars och hade sammanlagt 240 000 användare.

Det finns även en jämställdhetsombudsman som ansvarar för att övervaka lagens efterlevnad.

I det avgående parlamentet var 42 procent kvinnor, och av 20 ministrar var 11 kvinnor. Den avgående statsministern och den nuvarande presidenten är även kvinnor. I den inkommande riksdagen är 43 procent av ledamöterna kvinnor. Ökningen med en procent jämfört med föregående riksdag inträffade trots en liten nedgång i andelen kvinnliga kandidater.⁴⁶ Gröna förbundet hade den jämnaste könsfördelningen med 51 procent kvinnliga kandidater och Sannfinländarna hade den lägsta andelen av riksdagspartierna med 33 procent kvinnliga kandidater. Justitieministeriet hade inte siffror angående könsfördelningen bland personalen inom valadministrationen eftersom utnämningen av personal är decentraliserad och inte är justitieministeriets ansvar. Däremot rapporterades att alla nivåer respekterade kvoten på 40 procent.

Några av anledningarna till det höga kvinnliga deltagandet är den djupt rotade kampen för kvinnors självbestämmande, den nordiska samhällsmodellen och kvinnornas organisering i partier. För närvarande går 12 procent av statsstödet till riksdagspartierna till kvinnoorganisationer i partierna. Av de cirka 36 miljoner euro i statligt stöd som ges till riksdagspartierna⁴⁷ går cirka 4,32 miljoner euro till kvinnoorganisationer. Detta stöd hävdas ofta vara ett ytterligare stöd till kvinnliga kandidater.

XIII. MINORITETERS DELTAGANDE

Det finns flera olika traditionella och nya minoritetsgrupper i Finland. I grundlagen erkänns samerna som ett urfolk och de, ”samt romerna och andra grupper”, ges ”rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur”.⁴⁸ Dessa ”andra” grupper definieras inte i grundlagen. Myndigheterna samlar inte in uppgifter om etnicitet utan uppgifter baseras snarare på modersmål och medborgarskap. Det finns en ombudsman för minoriteter men för närvarande övervakas inte minoriteters deltagande i det politiska livet.⁴⁹

1996 bildades Sametinget och det har sedan dess fungerat som ett representativt organ för självstyret i samernas hembygdsområde⁵⁰ och har i huvudsak varit engagerat i språkliga och kulturella frågor. Definitionen av den samiska identiteten är fastställd i lagen om Sametinget och baseras huvudsakligen på det samiska språket, och rätten att använda språket är fastställd i den samiska språklagen. Finland har ännu inte ratificerat ILO:s konvention 169 om ursprungsbefolkningars och stamfolks rättigheter i självstyrande länder. Detta har diskuterats livligt inom det finska samiska samhället. Sametinget bedömer att det finns närmare 9 000 samer i Finland och mindre än hälften av dessa bor i hembygdsområdet. Enligt samer och andra representanter finns det inga särskilda hinder för samer att delta i det politiska livet.

⁴⁶ Till 39 procent jämfört med 40 procent i 2007.

⁴⁷ http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/Puolueilla_palkkapäivä!_Näin_jaettiin_36_miljoonan_tukirahat/art-1288338286316.html.

⁴⁸ Finlands grundlag, paragraf 17.

⁴⁹ Minoritetsombudsmannen är en myndighet som har den grundläggande uppgiften att arbeta för status och rättsliga skydd för etniska minoriteter och utlänningar samt jämlikhet, icke-diskriminering och goda etniska relationer i Finland. Ombudsmannen fungerar också som nationell rapportör om människohandel.
<http://www.vahemmistovaltuutettu.fi/intermin/vvt/home.nsf/pages/index3>.

⁵⁰ Samernas hembygdsområde är ett territorium som omfattar fyra områden i norra Finland, kommunerna Utsjoki, Enontekiö, Enare och den del som tillhör renägarnas sammanslutning i Sodankylä i Lappland.

Det fanns samiska kandidater i de olika partierna. Informationsmaterial för väljare togs fram på de samiska språken.

Icke-statliga organisationer uppskattar att det finns mellan 10 000 och 12 000 romer i Finland, och deras situation kan betraktas som bättre än i de flesta europeiska länder. Men de säger även att de inte ingår i det vanliga samhället socialt och politiskt. Representanter för romerna rapporterade även att många äldre romer inte kan läsa och skriva vilket gör det svårt för dem att rösta. Den begränsade tillgången till kampanjfinansiering kan även göra det svårare för romer att kandidera.

Förutom romerna finns ett litet antal andra traditionella historiska minoritetsgrupper som under lång tid har bott i Finland, t.ex. tatarer, judar och ryssar. I slutet av 2010 var cirka 97 000 medborgare, 1,85 procent, som var fast bosatta i Finland födda utomlands. Cirka 168 000 personer, 3,2 procent, av den totala befolkningen som är utländska medborgare och som är bosatta i Finland är inte berättigade att rösta i nationella val, men de är berättigade att rösta i kommunalval eller val till Europaparlamentet. Justitieministeriet publicerade väljarinformation på 20 olika språk på sin webbplats.

Politiska partier kan uppmuntras att aktivare stödja kandidater med minoritetsbakgrunder för att främja deras fulla deltagande i det politiska livet.

Svenska och finska har varit nationella språk sedan 1919 och därmed är svenskspråkiga medborgare inte ansedda som en minoritet enligt grundlagen. År 2010 uppgav cirka 279 000 medborgare, 5,36 procent av den totala befolkningen, att svenska var deras modersmål. Den självstyrande regionen Åland, som har en reserverad plats i riksdagen, har en rad lagstiftande befogenheter när det gäller interna angelägenheter. Separata val hålls tills den lagstiftande församlingen på Åland och svenska är det enda officiella språket i regionen. Svenska folkpartiet är det enda etablerade minoritetspartiet i Finland och stödet till partiet kommer främst från den svenskspråkiga befolkningen. Under de senaste 30 åren har partiet genomgående ingått i koalitionsregeringar.

XIV. KLAGOMÅL OCH ÖVERKLAGANDEN

I förvaltningsprocesslagen och kommunallagen finns bestämmelser för klagomål och överklaganden som rör administrativa organ. Men inom valadministrationsstrukturen finns det inget särskilt system för att lämna in klagomål som rör olika aspekter av valet. Problem hanterades i stället på ad hoc-basis. Det var inte alltid tydligt för intressenter vilket som var det högsta beslutsorganet. Även om justitieministeriet fungerar som den högsta valmyndigheten inom statsrådet har den ingen makt att upphäva beslut från valmyndigheter på lägre nivåer.

Det kan övervägas att skapa en tydlig mekanism för att hantera administrativa klagomål inom valmyndigheternas olika nivåer.

Medborgarna kan även framföra klagomål, inklusive frågor om val, till riksdagens justitieombudsman eller till justitiekanslern rörande offentliga åtgärder som utförs av myndigheter, tjänstemän och andra personer som utför offentliga uppgifter. Ingen av dessa institutioner kan dock förelägga korrigerande åtgärder för att gottgöra i enskilda fall. De avger i stället yttranden som kan fungera som vägledning vid framtida val. OSSE/ODIHR:s EAM-team rapporterade att klagomålsförfarandena vid båda institutionerna normalt tar tre till sex månader, eller längre.

Möjligheterna att överklaga till domstol innan valresultatet har tillkännagetts är begränsade och detta begränsar tillgången till rättsliga prövningar om det uppstår problem vid val. Fel i rösträtsregistret eller åsikter om sammansättningen av valadministrationens organ kan överklagas före valdagen. I andra viktiga steg i valprocessen är rättsliga överklaganden dock uttryckligen förbjudna. En viktig fråga är att det inte går att rättsligt pröva beslut som rör nomineringen av kandidater tills efter valresultatet har presenterats. Ett fall rörde en anställd vid försvarsmakten som registrerade sig som kandidat och som gick i pension under kampanjperioden.⁵¹ Förvaltningsdomstolen i Helsingfors avlog ärendet på grund av förbudet mot överklaganden tills resultatet har tillkännagivits.

På samma sätt förbjuder lagstiftningen uttryckligen möjligheten att överklaga beslut som rör röstningen och det innebär att alla frågor som uppstår måste vänta tills efter valresultatet har tillkännagivits.

Det hävdas att fördelen med de begränsade möjligheterna att överklaga innan valet är att det minskar risken för politiskt motiverade överklaganden. Eftersom inga åtgärder ges förrän efter valet påverkar det dock möjligheten till en meningsfull upprättelse.⁵² Att göra om ett val kan innebära onödiga arrangemang för kandidaterna, väljarna, valadministrationen och statsbudgeten.

Det bör övervägas att tillåta att vissa klagomål och överklaganden löses under valprocessen. Effektiva rättsmedel för valrelaterade klagomål och överklaganden är en viktig del i internationella standarder och god praxis. Det bör även övervägas att sätta upp begränsade tidsperioder för att lämna in och avkunna dom i överklaganden.

När valresultatet har bekräftats kan överklaganden lämnas in mot beslutet om valresultatet på grundval av att det är olagligt. En överklagan kan lämnas in av kandidater, partier eller andra individer som anser att deras intressen eller rättigheter har kränkts. Dessutom kan alla väljare överklaga på grundval av att valet har genomförts felaktigt och att detta kan ha påverkat valresultatet. Sådana överklaganden ska lämnas in till den regionala förvaltningsdomstolen inom 14 dagar efter att valresultatet har bekräftats och de ska behandlas utan dröjsmål. Om domstolen beslutar att ett beslut eller en åtgärd av en valmyndighet var olaglig och att detta tydligt har påverkat valresultatet ska ett nytt val genomföras, eller, när detta är möjligt, så ska valresultatet korrigeras. Beslut av den regionala förvaltningsdomstolen kan överklagas till den högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar. Dess beslut är slutgiltiga.

⁵¹ Valadministrationen godkände kandidaturen och föreskrev att kandidaten borde klargöra i sitt kampanjmaterial att han inte längre var i aktiv tjänst.

⁵² Artikel 5.10 i Köpenhamnsdokumentet kräver att alla har tillgång till ett "effektivt rättsmedel mot administrativa beslut i syfte att garantera respekten för grundläggande rättigheter och garantera den rättsliga integriteten." Även i Moskvadokumentet från 1991, artikel 18.2, 18.3 och 18.4 föreskrivs möjlighet till domstolsprövning av administrativa beslut. Artikel 2 i ICCPR kräver att "varje person vars erkända rättigheter och friheter har kränkts, ska ha tillgång till ett effektivt rättsmedel" och i den allmänna kommentaren 31 från kommittén för mänskliga rättigheter hänvisas till "skyldigheten att snabbt, grundligt och effektivt undersöka påståenden om kränkningar genom oberoende och opartiska organ." I Venedigkommissionens riktlinjer för valfrågor, artikel 95, betonas vikten av att lösa överklaganden om frågor före valet i god tid före valdagen. Paragraf 21 i Finlands grundlag säger att: "Var och en har rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan".

Sammantaget uttryckte EAM- teamets samtalspartner fullt förtroende för rättsväsendet och domstolsbeslut i valrelaterade fall.

XV. RÖSTNING

A. FÖRHANDSRÖSTNING

Förhandsröstning är populärt i Finland och ett effektivt sätt att utöka möjligheten att använda rösträtten. Närmare 32 procent av de röstberättigade röstade mellan den 6–12 april. Förhandsröstningen administrerades i 901 vallokaler. Dessutom var det möjligt att förhandsrösta i omkring 450 valnämnder vid speciella vallokaler på olika platser som sjukhus och fängelser, och det gick även att förhandsrösta i särskilda bussar. Detta ökade väljarnas möjligheter att rösta, särskilt i glesbygder.⁵³ Under förhandsröstningen kunde röstberättigade rösta var som helst i hela landet och ett nätverksanslutet rösträttsregister hanterade röstningen i realtid.

För personer som inte kan ta sig till en vallokal finns det även möjligt att rösta hemifrån.⁵⁴ Detta gäller även deras vårdnadsgivare. Vissa valnämnder informerade OSSE/ODIHR:s EAM-team att det var svårt att hantera hemmaröstningar när de tillåts ända fram till dagen före valdagen men att det var att föredra eftersom det maximerade väljarnas möjligheter. Tillsammans med möjligheterna att rösta på sjukhus och andra institutioner ger det röstberättigade som inte kan ta sig till en vallokal möjlighet att rösta.

Under förhandsröstningen ger väljarna sina ifyllda och vikta röstsedlar till valarbetarna som stämplar rösten och placerar den i ett valkuvert. Valkuvertet placeras sedan i ett ytterkuvert och väljaren undertecknar ett följebrev samtidigt som en valarbetare bekräftar att röstningsförfarandet har genomförts korrekt. Dessa kuvert förvaras sedan i öppna lådor eller säckar som låses in på nätterna. Det kan vara ett säkerhetsproblem att kuvert med ifyllda röstsedlar från förhandsröstningen förvaras i öppna behållare.

Det kan övervägas att förbättra säkerheten för förhandsröstningen genom att använda slutna valurnor för att öka säkerheten för förhandsröstningen.

Röstning utomlands genomfördes under fyra dagar. Närmare 160 000 av de 227 844 röstberättigade finska medborgarna utomlands fick ett meddelandekort med information om var och när de kunde rösta. Väljarna kunde rösta i det område där de senast var registrerade i Finland, eller i området Helsingfors om det saknades en tidigare registrerad plats. Röstningen rapporterades ha genomförts utan problem. På den sista röstningsdagen tog röstsedlarna vid Finlands ambassad i Berlin slut och cirka 30 väljare kunde inte rösta. Eftersom väljarna hade kommit till vallokalen innan den stängdes återopades paragraf 48 i vallagen för att tillåta dem att rösta två dagar senare när nya röstsedlar hade anlänt.

⁵³ Enligt lag ska varje kommun ha minst en plats där det finns möjlighet att förhandsrösta.

⁵⁴ Hemmaröstning kan genomföras med bara en medlem från en valnämnd men det krävs ett vittne, som inte är den röstande, för att säkerställa att den röstande kan avlägga sin röst i hemlighet och att de korrekta förfarandena följs. Vittnet kan vara en person som kanske redan finns i den röstandes hem, eller som sker ibland, en person som följer med valnämnden för att säkerställa att det alltid finns en tredje person närvarande för att juridiskt underlätta röstningsförfarandet.

B. RÖSTNING PÅ VALDAGEN

I de vallokaler som besöktes var röstningen välorganiserad och genomfördes i en lugn miljö. Valnämnderna var väl förberedda och kompetenta att uppfylla ansvaret. Röstningarna hanterades snabbt, effektivt och enligt de korrekta förfarandena. De största vallokalerna hade över 6 000 tilldelade väljare men eftersom en betydande del hade förhandsröstat utgjorde detta inte något problem.

Väljarna var tvungna att identifiera sig med en identitetshandling med foto. En viss flexibilitet tillåts ändå av justitieministeriet i de officiella riktlinjer enligt vilka nämnderna kan godkänna väljare om valarbetarna känner igen dem. Bristen på enhetliga riktlinjer för hur identiteten ska fastställas hos väljare utan identitetshandlingar ledde till varierande metoder.⁵⁵ Även om denna möjlighet ger väljarna större möjlighet att rösta finns det en risk att det kan leda till ojämlika röstningsförfaranden om det inte finns en enhetlig tillämpning.

Det kan övervägas att utarbeta enhetliga instruktioner för att bekräfta en röstberättigads identitet om han/hon saknar identitetshandlingar för att upprätthålla lika tillgång till rösträtt för alla röstberättigade.

C. RÄKNING, TABULERING OCH TILLKÄNNAGIVANDE AV RESULTAT

Efter varje dag under förhandsröstningsperioden levererades de stämplade röstsedlarna till respektive centrala valnämnd där de sorterades och placerades i säkert förvar. Ytterkuverten som innehöll rösterna separerades från följebrevet när det hade verifierats att väljaren var röstberättigad och att ingen åverkan hade gjorts på det förseglade kuvertet. De förseglade kuverten med röstsedlarna levererades sedan till motsvarande valkrets nämnd för att räknas på valdagen.

I några fall ansågs förhandsröster vara ogiltiga av den centrala valnämnden på grund av formella fel. Om väljaren till exempel inte hade undertecknat följebrevet eller om det saknade valförrättarens underskrift ansågs rösten normalt vara ogiltig. I vissa fall skedde förhandsröstningen utan rösträtsregister vilket krävde att väljarna kände till sina områden. Om väljarna hade fel fanns det en risk att följebrevet indikerade fel område vilket innebar att rösten var ogiltig. Trots att dessa administrativa frågor kunde ha rättats till genom att kontakta väljarna gjorde tydligen de centrala valnämnderna inte det. Dessa frågor förefaller ha påverkat ett litet antal väljare men de är ändå viktiga för att säkerställa att alla röster hanteras lika och för att undvika problem vid ett jämnt valresultat.

Det kan övervägas att ta fram en konsekvent metod för att hantera förhandsröster vid administrativa problem.

Räkningen av förhandsrösterna skedde vid valkrets nämnderna på valdagen och var som regel färdiga 20:00. Resultaten för varje område registrerades i valdatasystemet och publiceras på justitieministeriets webbplats.⁵⁶

⁵⁵ OSSE/ODIHR:s EAM-team fick olika svar av medlemmar i valnämnderna på frågan om de skulle acceptera väljare utan identitetshandlingar. Majoriteten sa att de skulle göra det under vissa omständigheter, men gav samtidigt olika svar gällande vilka kriterier som skulle användas.

⁵⁶ På grund av det höga valdeltagandet och det begränsade utrymmet för att slutföra rösträkningen var Helsingfors valkrets nämnd endast färdiga med den preliminära rösträkningen på morgonen den 18 april 2011.

Räkningen av förhandsröster föreföll effektiv och de flesta resultaten var tillgängliga 24:00 på valnatten.

En preliminär rösträkning sker i vallokaler omedelbart efter röstningen. Detta ger ett första resultat på valnatten. Detta är dock endast ett preliminärt resultat och den officiella rösträkningen sker dagen efter. I de vallokaler som besöktes av OSSE/ODIHR:s EAM-team genomfördes den preliminära rösträkningen effektivt, korrekt och öppet framför alla närvarande. Resultaten antecknades direkt i resultatprotokollen och vidarebefordrades omedelbart per telefon till den centrala valnämnden för tabulering och publicering på justitieministeriets webbplats.

Känsligt material vidarebefordrades sedan till de 15 valkrets nämnderna och den officiella rösträkningen startade den 18 april. Den resulterade i ett förändrat mandat där 27 röster skiljde mellan två kandidater från samma parti. Slutresultatet publicerades klockan 18:00 den 20 april och man meddelade även att valdeltagandet var 67,4 procent.

BILAGA 1: OFFICIELLT VALRESULTAT

Partinamn	Procent av röster		Antal röster		Antal	
	%	Ändring från 2007		Ändring från 2007		Ändring från 2007
Centern i Finland	15,8	-7,3	463,266	-177,162	35	-16
Samlingspartiet	20,4	-1,9	599,138	-17,703	44	-6
Finlands Socialdemokratiska Parti	19,1	-2,3	561,558	-32,636	42	-3
Vänsterförbundet	8,1	-0,7	239,039	-5,257	14	-3
Gröna förbundet	7,3	-1,2	213,172	-21,257	10	-5
Kristdemokraterna i Finland	4,0	-0,9	118,453	-16,337	6	-1
Svenska folkpartiet i Finland	4,3	-0,3	125,785	-735	9	0
Sannfinländarna	19,1	+15,0	560,075	447,819	39	34
Finlands kommunistiska parti	0,3	-0,4	9,232	-9,045	0	0
Suomen Senioripuolue	0,1	-0,5	3,195	-13,520	0	0
För Fred och Socialism – Kommunistiska Arbetarparti	0,1	0,0	1,575	-432	0	0
Finlands Arbetarparti FAP	0,1	0,0	1,857	93	0	0
Självständighetspartiet	0,1	-0,1	3,236	-2,305	0	0
Köyhien Asialla	0,0	-0,1	1,335	-1,186	0	0
Piratpartiet	0,5	+0,5	15,103	15,103	0	0
Förändring 2011	0,3	+0,3	7,504	7,504	0	0
Vapauspuolue (VP) - Suomen tulevaisuus	0,1	+0,1	4,285	4,285	0	0
Övriga	0,4	-0,1	11,763	-825	1	0
Felaktiga röster	0,6		16,294			
Totalt			2,955,865			
Valdeltagande						
	Registrerade i Finland	Registrerade utomlands *	Totalt			
Avlagda röster	2,931,817	24,048	2,955,865			
Röstberättigade	4,159,857	227,844	4,387,701			
Valdeltagande	70,48 %	10,55 %	67,37 %			

* Obs! 35 049 väljare röstade utanför Finland, detta inkluderar även väljare som var folkbokförda i Finland. Källa:

Justitieministeriets webbplats http://192.49.229.35/E2011/e/tulos/tulos_kokomaa.html

OM OSSE/ODIHR

Kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (OSSE/ODIHR) är OSSE:s viktigaste institution för att hjälpa medlemsstaterna att ”säkerställa full respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, att följa rättsstatsprincipen, främja principerna om demokrati och (...) att bygga, stärka och skydda de demokratiska institutionerna samt öka toleransen i samhället” (dokument från toppmötet i Helsingfors 1992). Detta kallas för OSSE:s mänskliga dimension.

OSSE/ODIHR som är baserat i Warszawa (Polen) skapades som Byrån för fria val vid ett toppmöte i Paris 1990 och organisationen inledde sin verksamhet i maj 1991. Ett år senare ändrades namnet för att återspegla det utökade mandatet att inbegripa mänskliga rättigheter och demokratisering. Idag arbetar 130 personer vid organisationen.

OSSE/ODIHR är den ledande organisationen i Europa när det gäller **valobservation**. Varje år samordnar och organiserar organisationen tusentals observatörer som bedömer om val i OSSE-området genomförs i enlighet med OSSE-åtagandena och andra internationella normer för demokratiska val och nationell lagstiftning. Dess unika metodik ger en fördjupad insikt i valprocessen i sin helhet. Genom hjälpprojekt hjälper OSSE/ODIHR deltagande länderna att förbättra sina valordningar.

Verksamheten inom **demokratisering** omfattar: rättsstatsprincipen, lagstiftningsstöd, demokratisk samhällsstyrning, migration och rörelsefrihet och jämställdhet. OSSE/ODIHR genomför årligen ett antal riktade stödprogram som syftar till att utveckla demokratiska strukturer.

OSSE/ODIHR hjälper även medlemsstaterna att fullgöra sina förpliktelser för att främja och skydda mänskliga rättigheter och grundläggande friheter i enlighet med OSSE:s åtaganden inom den mänskliga dimensionen. Detta uppnås genom att arbeta med olika partners för att främja samarbeten, bygga upp kapacitet och expertis inom tematiska områden, inklusive mänskliga rättigheter i kampen mot terrorism, förbättra skyddet för offer för människohandel, utbildning om mänskliga rättigheter, övervakning och rapportering om mänskliga rättigheter och kvinnors mänskliga rättigheter och säkerhet.

Inom områdena **tolerans** och **icke-diskriminering** ger OSSE/ODIHR stöd till medlemsstaterna för att stärka sina svar på hatbrott och incidenter av rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och andra former av intolerans. OSSE/ODIHR:s verksamhet inom områdena tolerans och icke-diskriminering är fokuserade på följande områden: lagstiftning, utbildning i brottsbekämpning, övervakning, rapportering om och uppföljningar av svar på hatbrott och incidenter, samt utbildning för att främja tolerans, respekt och ömsesidig förståelse.

OSSE/ODIHR ger råd till medlemsstaterna om sin politik för **romer och sinter**. Organisationen främjar kapacitetsuppbyggnad och nätverk i grupper med romer och sinter, och uppmanar representanter för romer och sinter att delta i politiska organ.

All verksamhet vid ODIHR bedrivs i nära samordning och samarbete med OSSE:s medlemsländer, OSSE:s institutioner och fältverksamhet samt andra internationella organisationer.

Mer information finns på ODIHR:s webbplats (www.osce.org/odihr).